

GYŐZTES CSATÁINK • HŐSÖK, VITÉZEK! GYŐZHETETLEN KÖSZÁL

A magyar szabadságharc legyőzhetetlen kőszála, Bocskai István Kolozsváron született 1557-ben, éppen január elsején.

Ebben a sorozatban sok győztes hadvezérről meséltem nektek. A honviszafoglalástól Mátyás királyig Magyarország olyan katonai erőt képviselt Európában, amely biztosítani tudta népünk szabadságát. Egy-egy döntő győzelemmel több tíz, sőt száz évre is a támadók eszébe vésztük: *Ne bántsd a magyart!* (Zrínyi Miklós)

Ami egy nép számára fontos, azt sokféle szóval, árnyaltan nevezi meg. A magyarok nem jókedvükből, de rengeteget csatáztak. Íme egy rögtönzött *harci szótár*: *A párbaj, párharc* két ember küzdelme. *A csata, ütközet, harc, viadal, ostrom* két sereg nyílt összecsapása. *A rajtaütés, a portya* váratlan, egyoldalú támadás. *A háború* ellenséges hatalmak éveket tartó csatázása. *A lázadás, zendülés, felkelés* egyik társadalmi csoport harca a másik ellen. *A forradalom* szélesebb társadalmi rétegek lázadása a hatalmon levők ellen. *A szabadságharc* pedig egy egész nép küzdelme az idegen elnyomók ellen.

Az 1526-os mohácsi vereség előtt is rengeteg győztes és vesztes csatát vívtunk a német, a tatár, a török ellen, de egyik sem volt szabadságharc, mert az ország még nem került idegen kézre. 1541-től azonban Dél- és Közép-Magyarországot a törökök, Észak- és Nyugat-Magyarországot Magyar Királyság néven ugyan, de a Habsburgok uralták, Erdély pedig e két malomkő között őrlődött, próbálta őrizni függetlenségét.

A magyar főurak némelyike a császár, másika a szultán védelmében bízott. Mivel Bécsben nevelkedett, Bocskai István, a bihari földbirtokos kezdetben császárpárti volt. 1592-től mint váradi főkapitány és Bihar vármegye főispánja elérte, hogy Erdély II. Rudolf császár szövetségeseként lépjen be az osztrák-török háborúba.

1595-ben visszafoglalta Lippa és Jenő várát, majd fővezérlete alatt az erdélyi és havasalföldi haderő Gyurgyevónál szétverte a török sereget. A szultán bosszújával szemben viszont magára maradt. A német zsoldosok, akiket a császár Basta generálissal az élen „rendet teremteni” küldött Erdélybe, nem a portyázó törököket leckéztették meg, hanem falvainkat égették, fosztogatták.

Bocskai tiltakozott Basta garázdálkodása miatt, ezért 1602-ben a császár Prágába rendelte, és csak két év múlva engedte haza. Itthon birtokait és az országot a pusztulás szélén találta. Ez volt az utolsó csepp a pohárban: Bocskai a Habsburg-ellenes lázadás élére állt.

Ám Bethlen Gáborral folytatott titkos levelezését megkaparintotta a császár kassai főkapitánya,

Bocskai szülőháza csak pár lépésre van történelmünk másik nagy alakjának szülőházától. Ki ő, és mikor született?

Soroljatok ilyen döntő győzelmeket.

Belgiojoso. Nosza, sereggel indult, hogy Bocskait vásra verje, birtokait elkobozza.

Csakhogy Bocskai Istvánnak más sorsot szánt a Gondviselés.

Fegyvert fogott, bár esélye sem volt a győzelemre. És csoda történt. A császári zsoldban levő református hajdúk megtárgyalták, hogy református főúr ellen harcoljanak. Csatlakoztak hozzájuk a nádasokban bujdosó társaik, akiket a német és török rablócsapatok tettek földönfutóvá. A harcedzett, elszánt hajdúsereg 1604. október 15-én Ámosd és Diószeg között megsemmisítette a császári sereget, és ezzel kiobbant történelmünk első és máig egyetlen győztes szabadságharca.

Bocskai seregének lelke a hajdúcsapat volt, de csatlakoztak hozzájuk főurak, jobbagyok, városi polgárok is. Közös cél vezetett mindenkit: megszabadulni az idegen zsarnokságtól és a vallásüldözéstől. A katolikus Habsburgok ugyanis erőszakosan tiporták a református egyházat, mivel a magyar nyelv és műveltség őrzőjeként szembeszegült Bécs németesítő politikájával.

Rövidesen Bocskai mellett állt az ország: Erdély, Felvidék, a Dunántúl, sőt a havasalföldi és a moldvai vajda is.

1605 februárjában a nyárádszeredai országgyűlés Erdély fejedelmévé, áprilisban a szerencsi országgyűlés Magyarország fejedel-

mévé választotta. A szultán díszes koronát is küldött neki, ám ő nem pütkösdí királyságért, hanem népe és vallása szabadságáért harcolt.

Korona nélkül is királyhoz méltóan gondoskodott országáról. A hajdúknak földet, köznemesi jogokat adományozott, a székelyek szabadságjogait visszaadta.

Az ellenséggel szemben bölcs előrelátással kamatoztatta győzelmeit. A szultánnál elérte a magyar foglyok szabadon bocsájtását, tízévi adómentességet és aztán is kisebb adót. Az 1606-ban II. Rudolffal megkötött bécsi béke elismerte Erdély függetlenségét, biztosította a magyar rendi jogokat, a református vallásszabadságot, a felkelők büntetlenségét. Legnagyobb diplomáciai sikere a császár és a szultán között létrejött, húsz évre szóló zsitvatoroki béke volt, amely véget vetett a tizenötéves háborúnak.

Bocskai fejedelem elsőként gyűjtötte a magyar szabadság zászlaja alá az egész nemzetet.

Önzetlen hazafisága, nemes jelleme, erős hite tette méltóvá a győzelemre. Legyőzni nem tudták, hát orvul meggyilkolták.

Csak azt felejtették el ellenségei, hogy az igazi vezér holtában még erősebb lehet, mint életében. Győzhetetlen kőszálként magaslik övéi előtt immár örökre mint szabadságunk mércéje és ígérete.

Zsigmond Emese

Bocskait nemcsak a magyarok tisztelik. Genfben (Svájc), a Reformáció Emlékművén szobrot emeltek neki

Októberi megfejtések: Magyar Balázs 1480-ban Mátyás király hadvezéréként, Toldi Miklós 130 évvel korábban, Nagy Lajos seregében harcolt Itáliában. Fadrusz János kolozsvári szoborcsoportján Kinizsi Pál, Magyar Balázs és Báthori István mellett a negyedik hadvezér Szapolyai (Zápolya) István. **Nyertesek:** Székely Brigitta, Dés; a nagyváradi Szacs vay Imre Iskola IV. J; a székelyudvarhelyi Tompa László Iskola IV. B osztálya.

